

บทคัดย่อ

การเติบโตทางเศรษฐกิจจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทั่วทุกภูมิภาคของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมากเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมดังกล่าว ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบทางด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การศึกษานี้ จึงเลือกศึกษาโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บนเส้นทางระหว่างภาคเหนือตอนล่าง 1 ของประเทศไทย (ได้แก่ จังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก และเพชรบูรณ์) ไปยังจังหวัดแพร่ พะเยา และเชียงราย ผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ได้แก่ แขวงบ่อแก้ว และแขวงหลวงน้ำทา) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ได้แก่ เมืองสิบสองปันนา เมืองคุนหมิง เมืองต้าหลี่ เมืองลี่เจียง และเมืองเฉิงตู) ซึ่งเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความสนใจของประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษาอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นที่แนวทางการจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและวัฒนธรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว (ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า การเดินทาง และกิจกรรมท่องเที่ยว) ของแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เฉพาะด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) และ TOWS Matrix เพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์ที่เหมาะสม และพิจารณาเลือกกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของแต่ละประเทศ เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายดังกล่าวต่อไป

จากการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวของประเทศไทยสอดคล้องตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษาส่วนใหญ่ มีโลจิสติกส์ท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งด้านที่พัก และร้านอาหาร โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรพัฒนาระบบการจัดการขยะ การมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน การผลิตและจำหน่ายของที่ระลึกที่มีอัตลักษณ์ การควบคุมสถาปัตยกรรมของสิ่งปลูกสร้างใหม่ ระบบขนส่งสาธารณะที่สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มีราคาที่เป็นมาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมาตรการการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา) จากการประเมินแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา พบว่ามีความพร้อมในการรองรับเฉพาะด้านที่พักเท่านั้น แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ขาดการปรับปรุง ซ่อมแซม และบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการพัฒนาด้าน

ความสะอาด ควรปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการและทักษะของพนักงานด้านการบริการของร้านอาหาร ควรมีการตรวจสอบสภาพความพร้อมของรถโดยสารสาธารณะ ที่อาจส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้โดยสารและการปล่อยมลพิษทางอากาศ รวมถึงควรดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และคงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติที่บริสุทธิ์ของประเทศ และสำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีน (เมืองสิบสองปันนา เมืองคุนหมิง เมืองต้าหลี่ เมืองลี่เจียง และเมืองเฉิงตู) มีความพร้อมในทุกองค์ประกอบโลจิสติกส์ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ได้เสนอข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาสากล (อังกฤษ) เพื่อลดอุปสรรคการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวต่างชาติและผู้ให้บริการ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพของแหล่ง หลีกเลี่ยงการปรุงแต่งแหล่งท่องเที่ยวด้วยแสงไฟ หรือเสียง ที่มากเกินไป และการดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม

คำสำคัญ: การพัฒนาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน, ภาคเหนือตอนล่าง 1 ประเทศไทย

Abstract

Increasing economic growth from tourism industry development in Southeast Asia requires vast quantity of natural resources consumption in order to drive the industry. Therefore, to prevent negative impacts on society, culture and the environment, this study aims to investigate tourism destination along the route; from the Lower North Cluster 1 of Thailand (Uttaradit, Phitsanulok, Sukhothai, Tak and Phetchabun Provinces) to Phrae, Payao and Chiangrai Provinces, Lao People's Democratic Republic (Bokeo and Luang Namtha Provinces) and the People's Republic of China (Xishuangbanna, Kunming, Dali, Lijiang and Chengdu), which is a tourism route of interest of Thailand and neighboring countries. The goal of this study is to provide recommendations on sustainable tourism management of selected tourism destination on the route. This study focuses on socially and culturally responsible and environmentally friendly tourism logistics management. The data and information on tourism logistics activities of the selected destinations obtained from in-depth interviews of key informants of the destinations were analyzed using sustainable development concept, particularly on social (cultural) and environmental aspects. The tourism logistics activities considered in this study were accommodation, restaurant, shop and souvenirs, transportation and tourist's activities. Then, SWOT analysis and TOWS matrix were conducted for suitable strategies. Only the strategies in compliance with sustainable tourism development policies of each countries were reported as recommendations.

The results suggested that tourism logistics management of Thailand follows the 2nd National Tourism Development Plan (2017-2021), Ministry of Tourism and Sports. The majority of the selected tourism destinations have adequate capacity to serve tourists in both accommodation and restaurant. However, they could be improved on waste management system, participation among public, private and government sectors, production and sale of unique souvenirs, control on the new buildings' architecture, and environmentally friendly public transportation options to access each destination with standard fee, including regulations to minimize impacts from tourist's activities on locals and maximize safety for tourist. Lao People's Democratic Republic (Bokeo and Luang Namtha Provinces) has adequate capacity only on accommodation. There are a lack of maintenance and continual management of tourism destinations by responsible units. In addition, each destination should be cleaned up, services

and skills of restaurants' staffs should be improved, conditions of public transport should be checked to maintain a good condition for passenger's safety and emission control. The country should follow their National Sustainable Tourism Development Plan, particularly on natural resource consumption to serve the expansion of tourism industry, while maintaining the pure nature of the country. For the People's Republic of China (Xishuangbanna, Kunming, Dali, Lijiang and Chengdu), the country is ready in every tourism logistics activities aspects. However, China should pay attention to foreign language skills (e.g. English) of workers in tourism sector to ease in communication issue between foreign tourists and workers in tourism sector. Each tourism destination should be managed in a way to preserve an intrinsic value of the place, avoid an obsessive amount of sound and light, or other operation that may cause negative impacts on the locals' lifestyle.

Keyword: Logistics Development for Sustainable Tourism, Lower North Cluster 1 of Thailand